

Onderwerp: Voorstel over de herinrichting en baggerproblematiek van de jachthaven Schiermonnikoog, 8 september 2011

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp

Voorstel over de herinrichting en baggerproblematiek van de jachthaven

Aanleiding

Zoals omschreven in een rapport van Arcadis is de jachthaven te Schiermonnikoog van groot economisch belang. Zo zorgt de jachthaven jaarlijks voor 1,3 miljoen euro aan inkomsten op het eiland en voor 15 fte aan arbeidsplaatsen. Er is een aantal redenen om de positie van de jachthaven op langere termijn onder de loep te nemen.

1. *Onderhoud.*

Hoewel jaarlijks regulier onderhoud wordt gepleegd aan de jachthaven en de onderhoudstaat van de jachthaven redelijk tot goed is, ontbreekt een structureel onderhoudsplan.

2. *Baggeren/afvoer baggerslib.*

Het baggeren van de jachthaven heeft de afgelopen jaren tot overschrijdingen geleid. Tot en met 2007 konden we het baggerslib verspreiden over het wad ten noorden en oosten van de jachthaven. Vanaf 2007 krijgen we hiervoor geen toestemming meer van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig LNV). Vanaf 2008 wordt het baggerslib opgeslagen in een depot bij de jachthaven. Omdat het depot vol is moeten we uiterlijk in 2013 beginnen met het legen ervan. De kosten van het leeghalen zijn hoog.

3. *Convenant vaarrecreatie.*

Alle Waddengemeenten en andere bij het Waddengebied betrokken partijen hebben in december 2007 het convenant vaarrecreatie ondertekend. "In ruil daarvoor" heeft het Rijk afgezien van een maximering (4.600) van het aantal ligplaatsen in jachthavens in het Waddengebied. Het convenant richt zich vooral op de kwalitatieve (veiligheid) maatregelen. Het is een intentieverklaring van de ondertekenaars om economie en ecologie op een verantwoorde manier ruimte te geven. Een belangrijk aandachtspunt in het convenant is het creëren van voldoende ligplaatsen. Hierdoor vermindert het aantal boten dat droogvalt en daarmee de belasting voor flora en fauna op het wad. Voortvloeiend van het convenant vaarrecreatie is de Havenvisie. Deze Havenvisie is door alle partijen, inclusief de gemeente Schiermonnikoog, overgenomen. Een conclusie in de Havenvisie is dat de veiligheid in de jachthavens van Ameland, Terschelling, Harlingen en ook Schiermonnikoog kan worden verbeterd. Dat heeft onder andere te maken met het feit dat boten "gestapeld" liggen. Daarom is één van de uitgangspunten van de Havenvisie het opstellen van haveninrichtingsplannen voor genoemde havens.

Historische schets

Uw raad is vanaf 2006 regelmatig geïnformeerd over de bovengeschetste problematiek door middel van de tussentijdse rapportages, de toelichtingen op de begrotingen en jaarrekeningen, mondelinge mededelingen van de verantwoordelijke wethouder, brief van december 2009 met de bijgevoegde notitie "Quick Scan baggerproblematiek", het convenant vaarrecreatie, de Havenvisie, het raadsvoorstel krediet voor het herinrichtingsplan jachthaven en via het seniorenconvent. We hebben alle handelingen, acties en gebeurtenissen op een rijtje gezet. Deze treft u aan in bijlage 1: historische schets.

Het plan

Voor de jachthaven van Schiermonnikoog heeft de heer Lieuwe van der Meer een herinrichtingsplan gemaakt. In dit plan neemt hij ook de baggerproblematiek mee.

In het plan wordt onder andere een aantal opzetten geschetst voor de herinrichting van de jachthaven. Daarnaast omvat het plan een onderhoud- en beheerplan voor de huidige jachthaven.

Uit het herinrichtingsplan kunnen we een aantal scenario's voor de toekomst van de jachthaven destilleren. Deze presenteren we in dit raadsvoorstel in hoofdlijnen. Op grond daarvan doen we uw raad een voorstel voor de (financieel) meest wenselijke opzet voor de exploitatie van de jachthaven.

a. Onderhoudsplan (zie bijlage 1)

Op ons verzoek heeft de heer Van der Meer een onderhoudsplan voor de bestaande (huidige) jachthaven opgesteld. In dit onderhoudsplan gaan we uit van de huidige variant van baggeren. Dit betekent dat iedere 4 jaar het baggerdepot moet worden geleegd. Deze kosten bedragen € 240.000,- en zijn dus extra kosten boven de reguliere baggerkosten van € 60.000,- per jaar. De jaarlijkse baggerkosten bedragen, inclusief bijbehorende kosten, voor de huidige jachthaven dan € 124.510,- per jaar.

Er bestaat in de nabije toekomst de mogelijkheid voor een variant van baggeren waarbij het baggerslib wordt verspreid over het gebied tussen de veerdam en de jachthaven. Dit in het kader van een project verkweldering van genoemd gebied. Of, en zo ja, wanneer dit project wordt uitgevoerd is niet bekend. De baggerkosten worden dan lager en gaan ca. € 80.000,- per jaar bedragen. Wij zijn actief bezig om de voortgang van dit project te waarborgen en te versnellen. Daartoe hebben we regelmatig overleg met beherende instanties als het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voormalig LNV) en de vereniging Natuurmonumenten. Daarnaast onderzoekt het ministerie van EL&I momenteel de juridische mogelijkheden voor verkweldering van het wad tussen de oude en de nieuwe veerdam.

We gaan ervan uit dat we de komende jaren nog op de huidige wijze moeten baggeren. Dit betekent dat we in 2013 moeten gaan beginnen met het (gedeeltelijk) legen van het baggerdepot. Het slib wordt dan afgevoerd per schip en gestort op daarvoor bestemde locaties. De kosten bedragen € 240.000,- voor het legen van het gehele baggerdepot. Gefaseerd (dus jaarlijks een kwart) kost het dan ca. € 80.000,- omdat dan, in plaats van om de vier jaar, jaarlijks het benodigde materieel moet worden aangevoerd. Op basis van het onderhoud- en beheerplan voor de bestaande jachthaven bedragen de totale onderhoudskosten gemiddeld € 144.626,- per jaar.

b. Exploitatieopzetten

	scenario 0	scenario 1	scenario 2	scenario 3 conv vaarrecr (huidige jachthaven + uitbreiding jachthaven met 50% subsidie)	scenario 4 conv vaarrecr (huidige jachthaven + uitbreiding jachthaven met 50% subsidie)
	begroting 2011 (k€)	Onderhoudsplan (huidige jachthaven) afvoer bagger (k€)	Onderhoudsplan (huidige jachthaven) slib op wad (k€)	afvoer slib (k€)	slib op wad (k€)
Kosten					
onderhoud jachthavengebouw	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0
baggeren havenkom	50,0	124,5	80,1	249,5	160,7
onderhoud dam, steigers en beschoeiing	0,0	20,1	20,1	21,5	21,5
erfpacht ondergrond	2,5	5,0	5,0	7,5	7,5
bijdrage stichting jachthaven	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
kapitaallasten gebouw, terrein, steigers	61,3	61,3	61,3	133,5	133,5
toerekening kosten gem. personeel	25,7	25,7	25,7	35,0	35,0
subtotaal	164,5	266,6	222,2	477,0	388,2
Baten					
rente lening jachthaven	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7
pachtsom exploitatie jachthaven	38,2	38,2	38,2	62,5	62,5
toeristenbelasting	25,0	25,0	25,0	35,0	35,0
bijdrage watersportvereniging 'Lytje Pole'	1,4	1,4	1,4	2,8	2,8
subtotaal	74,3	74,3	74,3	110,0	110,0
Saldo	-90,2	-192,3	-147,9	-367,0	-278,2

Scenario's

Er is dus een aantal scenario's te bedenken.

Scenario 0: Huidige stand van zaken.

Hierbij wordt het onderhoudsplan nog niet toegepast. Het baggeren van de jachthaven heeft tot een overschrijding van ca. € 20.000,- geleid. Dit is in de eerste tussentijdse rapportage voor 2011 aan uw raad gemeld.

Scenario 1: niet volledig voldoen aan de voorwaarden van het convenant vaarrecreatie en de jachthaven in de huidige vorm voortzetten; onderhoudsplan toepassen; baggerslib in depot en afvoeren.

Een reële optie is om, uit financiële overwegingen, niet te voldoen aan alle voorwaarden van het convenant en de haven op de huidige wijze voort te zetten. Wat de gevolgen hiervan zijn is niet bekend. De vraag hebben we uitgezet bij VAST en gaan we voorleggen aan de convenantpartners. In dit scenario passen we met ingang van 2012 het onderhoudsplan toe en wordt het baggerslib, conform de huidige regelgeving, in depot gestort en afgevoerd. Het jaarlijks exploitatietekort bedraagt € 192.300,-. Dat is € 102.100 meer dan in 2011.

Voordeel:

- we voldoen aan de regelgeving op het terrein van natuur.

Nadelen:

- het afvoeren van het baggerslib is erg duur (€ 240.000,- per 4 jaar).
- de aanwezigheid van een lelijk baggerdepot bij de jachthaven.

Scenario 2: niet volledig voldoen aan de voorwaarden van het convenant vaarrecreatie en de jachthaven in de huidige vorm voortzetten; onderhoudsplan toepassen; baggerslib over de kwelder verspreiden.

Ook hierbij voldoen we niet aan de voorwaarden van het convenant vaarrecreatie en passen we het onderhoudsplan toe. Het baggerslib wordt dan verspreid over het wad tussen de oude en de nieuwe veerdam. De kosten hiervan bedragen ca. € 80.000,-. Het jaarlijks exploitatietekort bedraagt € 147.900,-. Dat is € 57.700,- meer dan in 2011.

Voordelen:

- het is de goedkoopste en meest voor de hand liggende optie;
- geen baggerdepot.

Nadeel:

- voldoet vooralsnog niet aan de regelgeving op het terrein van natuur.

Scenario 3: Voldoen aan de veiligheidseisen en de haven uitbreiden; 50% subsidie in de realiseringkosten; baggerslib in depot en afvoeren.

In deze variant voldoen we aan de voorwaarden van het convenant vaarrecreatie en gaan we de jachthaven uitbreiden.

De kosten van de uitbreiding van de jachthaven bedragen € 3.104.899,-. Een dergelijk project kan in aanmerking komen voor subsidiëring uit het Waddenfonds. De verdeling eigen bijdrage – subsidie is voor de toekomstige tranches van het fonds niet bekend. De Provincie Fryslân geeft een zeer voorlopige indicatie van 50% subsidie. Naast de extra kapitaallasten die het gevolg zijn van de investering, moet er ook meer worden gebaggerd. De extra kosten hiervan bedragen € 125.000,- bij afvoer van het baggerslib. Het exploitatie tekort bedraagt € 367.000,-. Dat is € 276.800,- meer dan in 2011.

Voordelen:

- de inrichting van de jachthaven voldoet aan de veiligheidseisen;
- er komt een aantal ligplaatsen bij.
- voldoet aan de regelgeving op het terrein van natuur.

Nadelen:

- ook met 50% subsidie in de investeringskosten wordt de jachthaven onbetaalbaar;

Scenario 4: Voldoen aan de veiligheidseisen en de haven uitbreiden; 50% subsidie in de realiseringkosten; baggerslib verspreiden over het wad.

Ook in deze variant voldoen we aan de voorwaarden van het convenant vaarrecreatie en gaan we de jachthaven uitbreiden. Alleen gaan we nu uit van het verspreiden van het baggerslib over het wad. Dat levert een reductie van de baggerkosten op van € 88.800,--. Het exploitatietekort bedraagt € 278.200,--. Dat is € 188.000,-- meer dan in 2011.

Voordelen:

- de inrichting van de jachthaven voldoet aan de veiligheidseisen;
- er is een aantal ligplaatsen bijgekomen.

Nadelen:

- ook in deze variant is de jachthaven onbetaalbaar;
- voldoet vooralsnog niet aan de regelgeving op het terrein van natuur.

Scenario 5: stoppen met baggeren (staat niet in het overzicht).

De conclusie van het rapport van Arcadis is duidelijk. De jachthaven is na ca. 3 jaar niet meer te gebruiken. Behalve voor platbodems, waarvan de meesten buiten de haven gaan droogvallen, omdat ze dan geen havengeld hoeven te betalen. In deze constructie zijn de inkomsten aanzienlijk gereduceerd. Wel moet er jaarlijks onderhoud worden gepleegd en gaan financiële verplichtingen als de kapitaallasten, aflossen lening e.d. gewoon door. Het exploitatietekort bedraagt de komende jaren € 104.500, --. Dat is € 14.300,-- meer dan in 2011.

Voordelen:

- op de langere termijn minder kosten;

Nadelen:

- een belangrijke recreatieve voorziening gaat verloren;
- inkomstendering van 1,3 miljoen euro voor het eiland;
- een verlies van 15 fte aan werkgelegenheid op het eiland.

Ook het om het jaar baggeren van de jachthaven biedt geen soelaas. Volgens het rapport van Arcadis neemt het aantal scheepsovernachtingen met ca. 50 % af. Dat geldt ook voor de inkomsten voor het eiland en de gemeentelijke organisatie (pachtsom, toeristenbelasting, etc.).

Samengevat

De jachthaven wordt een stuk duurder. In de goedkoopste variant - scenario 2 - , waarbij de jachthaven in de huidige vorm wordt voortgezet (moet nog worden besproken met de convenantpartners omdat we dan niet meer voldoen aan de voorwaarden uit het convenant vaarrecreatie) en het baggerslib wordt verspreid over het wad (wordt onderzoek naar verricht, maar is nog lang niet zeker) wordt de jachthaven € 57.700,-- duurder. We sturen actief aan op verkwelding van het wad tussen de oude en nieuwe veerdam.

Voorstel

Uiterlijk in oktober 2011 moet uw raad een beslissing nemen over de voortgang van de jachthaven in 2012 en, eventueel, verdere jaren. Een wijziging in de wijze van baggeren heeft namelijk een forse impact op de wijze van exploitatie van de jachthaven. Dit moet vroegtijdig worden gecommuniceerd naar de doelgroepen (waterrecreanten, exploitant, watersportvereniging e.d.). Alle folders, VVV gidsen e.d. worden in het najaar voorbereid en opgesteld en die media bevatten ook informatie over de (toegang van de) jachthaven. Daarnaast bereiden we in het najaar het onderhoud van 2012 voor.

Ons voorstel luidt als volgt:

- 1 Gelet op de verregaande financiële gevolgen is een uitbreiding en herinrichting van de jachthaven niet haalbaar. Dit, in VAST verband, inbrengen in het overleg met de convenantpartners en erop wijzen dat een herinrichting van de jachthaven, om zodoende te voldoen aan de voorwaarden uit het convenant vaarrecreatie, alleen mogelijk is bij structurele financiële ondersteuning van het rijk.
- 2 Ministerie van EL&I benaderen voor een structurele bijdrage in de exploitatie van de jachthaven. De jachthaven levert immers een belangrijke bijdrage aan de veiligheid en voorkomt verstoring op het wad door droogvallende schepen.

- 3 Actief blijven aankoersen op een vorm van baggeren waarbij het baggerslib, in het kader van een project verkweldering, tussen de oude en de nieuwe veerdam op het wad wordt verspreid. Hierop zowel bestuurlijk als ambtelijk druk op blijven uitoefenen.
 - 4 In 2012 het onderhoudsplan toepassen, het baggerslib deponeren in het baggerdepot en voor het exploitatietekort een budget in de begroting opnemen en daarvoor €35.000,-- bijramen.
 - 5 De ontwikkelingen voor 2013 en volgende jaren zijn onzeker. Als het project verkweldering in 2013 niet is begonnen moet een gedeelte van het baggerdepot worden geleegd. Vooralsnog dient voor 2013, uitgaande van het legen van een gedeelte van het baggerdepot, € 117.600,-- te worden bijgeraamd.
- 6 Voor 2014 en volgende jaren zijn twee scenario's mogelijk:
- de jachthaven in de huidige vorm voortzetten en het baggerslib afvoeren: jaarlijks tekort: €192.300,--
 - de jachthaven in de huidige vorm voortzetten en het baggerslib verspreiden over het wad: jaarlijks tekort; €147.900,--.
- Wij adviseren uw raad om vanaf 2014 nu al structureel €58.000,-- bij te ramen, uitgaande van het minst ongunstige scenario.
- 7 Samengevat stellen wij uw raad voor om, met inachtneming van bovenstaande, in:
- 2012: € 35.000,-- in de begroting bij te ramen;
 - 2013: €117.600,-- in de begroting bij te ramen;
 - Vanaf 2014: € 58.000,-- in de begroting bij te ramen;
- Dit met kanttekening dat de bedragen voor 2013 en volgende jaren, afhankelijk van de verdere in dit voorstel geschetste ontwikkelingen, kunnen wijzigen.
8. T.a.v. de dekking twee alternatieven in overweging te nemen:
- combinatie van verhoging toeristenbelasting, liggeld en andere opbrengsten;
 - aanvullende bezuinigingsvoorstellen, waarbij we verwijzen naar onze bezuinigingsvoorstellen van september 2010.

Gelet op de complexiteit van deze materie is bij de opiniërende bespreking van dit voorstel nog geen besluit gevoegd. Dit volgt bij de besluitvormende vergadering.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog,
de secretaris, de burgemeester,

S. Stamhuis. mr. M. Zijlstra

Bijlagen

Bijlage 1: historische schets.
Bijlage 2: herinrichting- en onderhoudsplan jachthaven (de heer L. van der Meer).
Bijlage 3: quickscan baggerproblematiek jachthaven Schiermonnikoog (Arcadis).
Bijlage 4: convenant vaarrecreatie Waddenzee.
Bijlage 5: Havenvisie Wadden.

De bijlagen 1 en 2 zijn meegezonden. De bijlagen 3, 4 en 5 liggen ter inzage in het gemeentehuis.